
Studentka antropologie vozí Čechům pestré vzory Tanzanie

Studentka antropologie vozí Čechům pestré vzory Tanzanie

V davu uprostřed Prahy ve vlastnoručně navrženém modelu doslova zářila. Magistru Zuzanu Lhotovou, studentku doktorského cyklu antropologie na Fakultě humanitních studií UK, její vědecké zaměření zavedlo až do Tanzanie, kde se zamilovala do místních pestrobarevných látek. Začala si z nich proto nejdřív navrhovat oblečení jen pro sebe. Před dvěma roky pak založila značku Chizika. Češkám dodává trochu odvahy svými modely, obyvatelům Tanzanie zase přináší práci a peníze.

Jak se u vás rodila láska k Tanzanii? Jak jste se do tak daleké země v srdci Afriky dostala?

Při studiu jsem pracovala v humanitární organizaci na rozvojovém vzdělávání v mateřských školkách. Setkala jsem se tam s jednou slečnou, která prodávala v České republice obrazy tanzanských umělců stylu Tingatinga. Hledali tehdy někoho na výpomoc do Tanzanie, mě to téma zaujalo i jako námět pro mou diplomovou práci, rozhodla jsem se proto, že tam vyjedu. Odjížděla jsem do Tanzanie, aniž bych věděla, co přesně tam budu dělat a co mě tam čeká. Bylo to hodně dobrodružné, ale byla to také skvělá příležitost.

Jaké tedy bylo téma vaší diplomové práce?

Zabývala jsem se malíři Tingatinga uskupených v tzv. Kooperativě (Tingatinga Arts Cooperative Society). Zkoumala jsem, na jakých vazbách a hierarchiích uskupení funguje, jaké jsou v něm vztahy mezi muži a ženami. Postupně se mi do tématu začaly přimíchávat i další věci, takže práce byla nakonec komplexnější. Nasbíraný materiál by mi vydal téměř na disertaci.

Tématu tanzanské kultury a společnosti se věnujete i v rámci své doktorské práce...

Ano, zabývám se svahilským hip hopem a tím, jak se hudbou projevuje nacionalismus. Zkoumám, zda je hip hop zneužíván pro manipulaci ze strany států a neziskových organizací či nadnárodních korporací. V našich podmínkách tomu tak není, ale v Tanzanii mají rapeři velké slovo. Jsou schopní manipulovat ty nejchudší masy, pro řadu organizací je to velmi silná zbraň.

Jak jste se dostala od malířství a tanzanské kultury až k módnímu návrhářství?

Už když jsem v Tanzanii byla poprvé, nadchly mě místní látky a jejich vzory. Nechtěla jsem ale chodit v tradičních místních šatech, myslím, že by to na mě vypadalo směšně. Proto jsem si koupila látku a podle vlastních návrhů jsme si nechala ušít něco pro sebe i pro svoje kamarádky. Moc se to líbilo, tak jsem se rozhodla, že zkusím nechat ušít celou kolekci. Nakoupila jsem látku a nechala je u švadleny, aby to ušila. Měla mi to poslat do Evropy, ale nic mi nepřišlo. Proto jsem se po třech měsících vrátila do Tanzanie, vyzvedla si to a nechala jsem rovnou ušít další oblečení. Když jsem se vrátila z Tanzanie podruhé, nafotila jsem první kolekci a začala dělat webové stránky.

Takže spolupracujete s místními krejčími a švadlenami? Jak funguje váš podnik?

Nejprve si nakreslím modely a vyberu látku. Ráno vyjedu na trh, kde strávím třeba pět hodin, než si vyberu to, co přesně hledám. Pak s látkami přijedu ke švadleně, které ve svahilštině vysvětlím, jak si to představuji, a dám jí nákresy. Švadlena se jmenuje Ester, znám ji už od své první návštěvy v Tanzanii. Tím, že spolupracujeme tak dlouho, Ester už přesně ví, co a jak. Pochopila, že modely musí být dobře ušité, šev musí sedět na šev. To se totiž jinak v Tanzanii moc neřeší. Kromě ní spolupracuji také s jedním krejčím, který mi šije saka. A pak pracuji ještě s jedním pouličním krejčím, který je schopný na rozdíl od těch dvou ušít věci velmi rychle. Zkracuje, opravuje nebo šije ty nejjednodušší věci. Nejsem jejich jediný zaměstnavatel, počítají s termíny mých příjezdů a na tu dobu si berou méně ostatní práce, aby se mi mohli naplno věnovat.

Látky používáte tedy pouze původní, vyrobené přímo v Tanzanii?

Ano, snažím se kupovat jen místní látky. Prodávají se tam tři druhy: kanga, kitenge a batika. Kitenge je látka s jednolitým potiskem na látce. Kanga má na sobě natištěná svahilská přísloví nebo motta. Batika je obecně známá. Dřív se kitenge vyráběla voskovou technikou, zůstávala tam pak charakteristická žíhání. Tento typický vzhled se snaží udržovat i dnešní výrobci.

Vzory se opakují v různých barevných obměnách. Jednotlivé vzory mohou i něco znamenat, třeba to, zda jste vdaná či svobodná. Poslední dobou kontext vzorů už trochu mizí, ale třeba ke svatbě se darem dávají látky kanga s natištěným příslovím o lásce nebo manželství.

Jste typická Evropanka s plavými vlasy. Když jdete na trh vybírat látky, musíte tam dost zářit. Nemáte s tím problém?

Už mě tam všichni znají. Snažím se vytvářet sítě, s každým, s kým se setkám, se snažím seznámit. Dávají si pak na mě větší pozor a dávají mi dobré ceny. Vědí, že kdyby mě ošidili, už bych se tam nevrátila. Je vyčerpávající dohadovat obchodní podmínky stále znovu a znovu, proto se snažím chodit k již osvědčeným prodejcům.

To jste se při svých cestách naučila svahilsky? Tanzanie má jako druhý úřední jazyk angličtinu, ta vám nestačila?

Anglicky se domluvíte jen s lidmi, kteří vystudovali střední nebo vysokou školu, těch ale zase tolik nepotkáte, zvláště na trhu ne. Doufala jsem, že se svahilštinu naučím sama průběžně, ale gramatická struktura jazyka je tak odlišná, že jsem pochytila jen pár slovíček a dál už jsem nebyla schopná se dostat. Nakonec jsem se proto musela zapsat na šestitýdenní kurz.

Kde si může potenciální zákazník prohlédnout vaše modely, pokud by si chtěl nějaký pořídit?

Na mých internetových stránkách www.chizika.com si každý může prohlédnout jednotlivé modely. K dispozici mám navíc vzorník látek, ze kterých si pak může vybrat. Potíž je v tom, že model dostane až poté, co odjede do Tanzanie, nechám ho tam ušít a vrátím se s ním zpátky. Musí si na něj tedy pár měsíců počkat. Pokud ale někdo chce nějaký model neodkladně, můžu mu to z tanzanských látek nechat ušít i tady. Není to ale ono, nechci to moc dělat tímto stylem. Líbí se mi idea, že zaměstnávám lidi z Tanzanie. Ty věci mají pak určitý příběh a navíc je to i způsob, jak místním pomoci, dát jim práci a možnost vydělat si.